

VIKTOR
SUVOROV
spionaaži
alused

Tõlgitud väljaandest:

Виктор Суворов

Советская военная разведка: взгляд изнутри

Москва, Добрая книга, 2016

Toimetanud Ene Poll

Kujundanud Margit Randmäe

© Виктор Суворов, 1982-2016

Tõlge eesti keelde © Ülar Lauk ja Tänapäev, 2016

ISBN 978-9949-85-059-4

www.tnp.ee

Trükitud AS Greif trükikojas

VIKTOR SUVOROV spionaaži alused

Kuidas töötas XX sajandi
kõige võimsam ja
kõige varjatud
luureorganisatsioon

Vene keelest tõlkinud
Ülar Lauk

SISUKORD

EESSÕNA. Miks USA-s pole välisluuret	15
Luure ja selle ülesanded. – Välisluure eksisteerimine riigis annab tunnistust siseluure olemasolust. – Pärast oktoobripööret pidasid Nõukogude Venemaa juhid rahvast oma vaenlaseks ning seepärast sõdisid ja luurasid tema järele. – Luure ja koputamine. – Totaalne Nõukogude Liidu elanike jälgimine. – Nõukogude sõjaväeluure ja riikliku julgeoleku organite siseluure: rinde- ja rindetagused luurajad. – Sõjaväeluure ei jagunenud sise- ja välisluureks, sellepärast et ei loe oma rahvast vaenlaste hulka ega pea selle vastu salajast sõda.	
1. peatükk. Milleks on vaja agentuurluuret	27
Agentuurluure ja kosmoseluure: millistel juhtudel tegutseb spioon sputnikust efektiivsemalt. – Milleks on vaja spioone. – Spionaaž interneti ja globaalsete kommunikatsioonide ajajärgul.	
2. peatükk. Milleks on tarvis sõjaväeluuret	31
Miks igal endast lugupidaval riigil on mitu salateenistust. – NKVD ja Razvedupr. – Sõjaväeluure funktsioonide üleandmine kodusõja käigus Tšekaalt Punaarmeele ja selle otsuse põhjused.	
3. peatükk. KGB ja GRU	42
Sõjaväeluure ja salapolitsei NSV Liidu võimustruktuuris ja nende ülesanded. – KGB esimene peavalitsus ja kindralstaabi GRU. – Armeed ja KGB kui kaks peamist vastukaalu ja vastuseisvat jõudu, mis hoidsid teineteist tagasi.	

- 4. peatükk. Sõjaväeluure kolm tasandit 50**
Taktika, operatiivkunst ja strateegia kui sõjakunsti kolm tasandit. – Sõjaväeluure jagunemine taktikaliseks, operatiivseks ja strateegiliseks. – GRU kui roodudest ja pataljonidest alguse saava sõjaväeluure tohutu püramiidi tipp. – Teade värskest rinnatisest Saksa vägede positsioonidel Ponõri jaama piirkonnas 10. juulil 1943. aastal kui Nõukogude sõjaväeluure kõige tähtsam luurettekanne Teise maailmasõja käigus. – Taktikalise luure roll Kurski lahingus ja murrang sõjas Saksamaaga.
- 5. peatükk. Taktikaline luure 62**
Nõukogude armee taktikaline luure: roodude, pataljonide, polkude ja diviiside organid ning luureallüksused. – Staabi struktuur ja ülesanded pataljonide, polgu ja diviisi tasandil. – Nõukogude väeosade (kuni diviisini kaasa arvatud) taktikalise taseme luureallüksuste komplekteerimine.
- 6. peatükk. Miks Nõukogude armee maavägede ülemjuhatajal ei olnud oma luurevalitsust 72**
Nõukogude armee organisatsiooniline struktuur Lääne ekspertide silmis. – Lahingutegevuse juhtimise organite struktuur Lääne riikides ja Nõukogude Liidus sõjajärgsel ajal. – Rinne kui unikaalne ühendus efektiivseks vägede juhtimiseks sõja ajal, iseloomulik üksnes NSV Liidu relvajõududele. Miks Nõukogude Liidus ei olnud lennuväe, strateegiliste raketivägede ja õhutõrjevägede ülemjuhatajatel oma luurevalitsusi.
- 7. peatükk. Operatiivluure 79**
Operatiiv-sõjaväeluure armeekorpuste, üldvägede, tanki- ja õhuarmeede, sõjaväeringkondade, laevastike (ning sõja ajal ka rinnete) tasandil. – Rinde staabi luurevalitsuse struktuur ja selle osakondade ülesanded. – Sõjaväeringkondade ja väegruppide vägede juhtimise struktuur ja nende ühenduste tegevus sõja puhul. – Nelja nõukogude laevastiku luurevalit-

suste struktuur ja ülesanded. – Üldvägede ja tankiarmeede luureosakondade struktuur ja ülesanded. – Armeekorpused Nõukogude armees ja nende reformimine 1957. aastal. – Õhuluure. – Operatiivluure ja strateegiline luure: kes on tugevam? – Operatiivluure piiritagused agentuurvõrgud. – Nõukogude strateegilise ja operatiivluure, samuti KGB välisluure jõud, mis töötasid NATO vastu Lääne-Saksamaa (SLV) ja Türgi näitel 1960. – 1970. aastatel. – Erinevused Nõukogude strateegilise ja operatiiv-sõjaväeluure töömeetodites. – Operatiivluure ohvitseride poolt agentide värbamise eripärad. – Agentuurse teabehanke paremused ja puudused operatiivluure tasandil. – Operatiivluure tähtsus Nõukogude sõjaväeluure üldises süsteemis SLV territooriumil maa-aluste tuumafugasside süsteemi avastamise näitel.

8. peatükk. Strateegiline luure 99

Kaks vägede juhtimise moodust NSV Liidus strateegilisel tasandil. – Kindralstaabi struktuur ja ülesanded. – Kindralstaabi luure peavalitsus kui Nõukogude strateegilise sõjaväeluure kõrgeim tasand. – GRU struktuur. – GRU teabehanke, töötlevad ja abistavad valitsused ja nende ülesanded. – Nõukogude armee Sõjalis-diplomaatiline akadeemia kui GRU lahutamatu osa.

9. peatükk. Cherchez la femme. Naised Nõukogude sõjaväeluures 120

Naised Nõukogude sõjaväeluures taktikalisel, operatiivsel ja strateegilisel tasandil. – Diversioonireserv: naised taktikalises ja operatiivluures, nende valik ja väljaõpe. – Lahingusõbratarid: naised strateegilises agentuurluures.

10. peatükk. Tee üles 127

Lift ja redelike: kaks teed Nõukogude sõjalis-strateegilisse agentuurluuresse. – Kandidaatide valik tööks GRU-s: formaalsed ja mitteformaalsed kriteeriumid. – Selektiooniekamid. – Miks Nõukogude Liidu eriteenistused ei kasutanud valedetektoreid. – Vajalikud põhiomadused tööks strateegili-

ses luures ning nende väljaselgitamise metoodika valikuprotessis.

- 11. peatükk. Väljaõpe 137**
Väljaõpe Sõjalis-diplomaatilise akadeemia esimeses teaduskonnas. – Mille poolest erines kindralstaabi ohvitser tavalistest armee- ja laevastikuohvitseridest. – Õppeained: teooria ja praktika. – Akadeemia lõpetamine.
- 12. peatükk. Kattevari. 149**
Aerofloti esindaja, ajakirjanik, kaubandusesindaja, diplomaat: sõjaväeluurajate kattevarjud ja legendid. – Erinevate kattevarjuna kasutatavate organisatsioonide paremused ja puudused. – GRU esimene suund. Väljaõpe teabehankele minekuks.
- 13. peatükk. Läbipaistev kattevari. 157**
„Aga laubal särab täht“: sõjaväeatašee. – Kuidas õpetati välja sõjaväeatašeesid. – Sõjaväeatašee ametikoht kui üks kattevarjudest, selle väärtused ja puudused sõjaväeluuraja jaoks. – Silmapaistvad diplomaatilise kattevarju all sõjaväeatašeenä töötanud Nõukogude sõjaväeluurajad, kes said tuntuks üle maailma: Jevgeni Ivanov, Vladimir Strelbitski, Leonid Bekrenev.
- 14. peatükk. Sügav kattevari. 165**
Illegaalide valik ja väljaõpe Nõukogude sõjaväeluurele. – Vahe „tavaliste“ sõjaväeluurajate ja illegaalide vahel. – Peamine ja varulegendid. – Illegaalne stažeerimine. – Siirdumine alalise töökoha riiki. Vahepealne legaliseerumine ja peamine legaliseerumine. – Töökoha valik ja põhitegevuse liigid. – Kas illegaal võis teenida vastase armees või eriteenistustes? Müüdid illegaalidest massiteadvuses. – Kõige mugavamad kattevarjud illegaalseks tööks. – Illegaalide valik, väljaõpe ja juhtimine GRU-s ja KGB-s. – Tuntud illegaalid, sissekukunud illegaalid. – Karjäär illegaalses luures.

- 15. peatükk. Vaikne kattevari (Tihhuška)..... 180**
 Tihhuška kui harv kattevarju liik, millel oli vahepealne asend lihtsa ja sügava kattevarju vahel. – Kuidas ja milleks valiti välja tihharid (tihhušnikud) ja kuidas neid kasutati. – Tihhušniku karjäär ja hariliku GRU teabehanke ohvitseri karjäär.
- 16. peatükk. Mine sinna, ei tea kuhu, leia see, ei tea mis**
 Kuidas püstitati ülesandeid saladuste hankimisel, mille olemasolust keegi ei teadnud.....184
 Kuidas püstitada lahinguülesanne alluvatele, kui ei tea isegi, mida sul vaja on. – Iga organisatsiooni juhtimise olemus. – Üliraskete, teoreetiliselt täitmatute ülesannete püstitamine GRU-s ning sellise juhtimise praktika sügav mõte.
- 17. peatükk. Residentuur.....191**
 Kolm Nõukogude sõjaväeluure välismaist võitlusstruktuuri. – Residentuur kattevarju all. – Nõukogude koloonia kolm osa välisriigis ning suhted nende vahel. – Nagu maffia: residentuuri ohvitseride staatuse välised atribuudid ja sisemine mitteformaalne hierarhia. – Residentuuride liigid. – Residentuur kui miniatuurne GRU. Lahinguülesannete püstitamine residentuuride ja üksikute ohvitseride poolt. – Teabehanke ohvitseri karjäär residentuuris. – Resident: piiramatu võim, kaasa arvatud „luba tappa“. – Residendi asetäitja illegaalide alal: teine inimene residentuuris. – Residendi asetäitja informatsiooni alal: informatsioonivoolu filter. – Informatsiooni väärtusest avalikest allikatest. – Residentuuri šifreerijad: eristaatus ja range isolatsioon. – Tehnilise teenistuse, raadiopüüde, operatiivolukorra hindajate grupid ja operatiiv-tehniline grupp. – Residentuuri tehniline personal. – Finantsid agentuurteabehankes: arvestus ja kontroll. – Kuidas võis välja näha GRU suur residentuur suures lääneriigis (väljamõeldud näide). – Illegaalne residentuur. – Agentuurgrupp. – Agentuurne residentuur. – Üksikult tegutsevad agendid.

- 18. peatükk. Naine – leid spiooni jaoks. 215**
 Perekond – koorem luurajale või karjääri kiirendaja? – Paarisuhted kui karjääritõusu võtmefaktor: GRU lähenemine ja KGB lähenemine. – GRU ohvitseride naiste väljaõpe. – Lastekasvatamine. – Lapsevankriga luureoperatsioonile: GRU ohvitseride naiste kaasamine tööks residentuuris.
- 19. peatükk. Agentuur. 223**
 Nõukogude strateegilise sõjaväeluure agendid. – Koostöö NSV Liidu „kaasatud“ kodanikega: GRU ja KGB lähenemised. – Peamine ja tagav (või abistav) agentuur. – Teabehanke ja võitlusagentuur. – Tagavate agentide tüübid ja nende ülesanded. – Nõukogude luure vabatahtlikud abistajad.
- 20. peatükk. Värbamine. 232**
 Agendi värbamine kui strateegilise agentuurluure võtmeoperatsioon. – „Kõiki ei jõua värvata, kuid selle poole tuleb püüelda“: sattunud GRU käppade vahele, ei jää keegi kunagi tööta. – Informatsiooni hankimine kui agendi peamine ülesanne. – Sobivate agendikandidaatide otsing. – Agentuurne potentsiaal, motiivid värbamiseks, sümpaatia kommunistliku ideoloogia vastu: agentide valiku kriteeriumid. – Agendikandidaadi töötlemine: konkreetsete motiivide valik värbamiseks. „Me oleme sinuga ühte verd, sina ja mina“: võti edukaks värbamiseks. – Värbamise kunst. – Värbamise kaks moodust. – Värbamine otsese värbamisettepaneku tegemise teel kui teabehanke ohvitseri töö kõrgeim klass. – Värbamine järk-järgulise kaasa-tõmbamise teel. – Kontakti loomine agendikandidaadiga, temaga sidemete varjamine, tutvuse süvendamine. – Töösse kaasamise protsess. – Värbamised ühiskondlikel üritustel kui töö eriliik agendikandidaatidega. – Värbamine ideoloogilistel motiividel. Kindlate veendumustega inimesed kui sõjaväeluure agentuuri kullafond. – Värbamine illegaalide poolt ja pime värbamine. – Värvatud agendi väljaõpetamine. – Välismaalased, kes pakuvad end omal initsiatiivil värbamiseks. – Värbamiste arv kui üleoleku

võtmenäitaja mitteformaalses konkurentsisis GRU teabehanke ohvitseride vahel.

21. peatükk. Agentuurside. 263

Agentuurside kui peamine sissekukkumise põhjus luures. – Isiklik ja mitteisiklik agentuurside. – Isikliku ja mitteisikliku side vormid. – Sidesüsteemide väljatöötamine konkreetse agendi jaoks. – Isikliku side järkjärguline asendamine mitteisiklikuga. – Peidikuoperatsioonide praktika.

22. peatükk. Agentide juhtimine ja agentuurse teabehanke praktika. 284

Konfliktisituatsioonid töös agentidega ja nende lahendamine. – Agendi äralõikamine: edukalt töötava agendi täielik kõrvaldamine kõigist kontaktidest ja sidemetest Nõukogude ametlike isikute ja asutustega. – Nõukogude sõjaväeluure töö organiseerimine enne Teist maailmasõda, side katkemine agentuurvõrguga Euroopas pärast Saksamaa kallaletungi NSV Liidule ja Punase kapelli sissekukkumisest saadud õppetunnid. – Töö äralõigatud agentidega. – Töö agentuurgruppidega. – Agentuurgrupi muutumine agentuurseks residentuuriks. – GRU võitlusstruktuuride arvu järkjärgulise suurenemise jätkusuutlik protsess välisriikides. – Residentuuri tegevusplaanid agentuurvõrgu sissekukkumise korral ja sõja korral. – „Kunagi ära usalda oma naist, autot ja agentuuri isegi parimale sõbrale“: halastamatu konkurents teabehanke ohvitseride vahel, selle põhjused ja tagajärjed. – Informatsioon, dokumendid ja näidised kui luurematerjalide kolm kategooriat ning neist igaihe hankimise eripärad.

23. peatükk. GRU ja sõjatööstuskompleks. 300

Armee kui Nõukogude sõjatööstuskompleksi osa. – Sõjaliste väljatöötluste finantseerimise eripärad Nõukogude Liidus. – GRU ja KGB finantsressursid. – Oma väljatöötlused ja analoogiliste välismaiste tehnoloogiate hankimine kui Nõukogude sõjatehnika uute mudelite loomise kaks teed. – Neli

informatsiooni liiki sõjaväeluures. Informatsiooni hinnalisse kriteeriumid. – Sõjatööstuskompleksi „Tellimuste raamat“: kuidas GRU-s määrati kindlaks sõjalis-tehnilise informatsiooni väärtus. – „Spionaažimajandus“ ja konkurents teiste ametkondadega. – Sõjalis-tehnilise informatsiooni hankimise ülesannete jagamine kattevarju all olevate residentuuride ja illegaalsete residentuuride vahel.

24. peatükk. GRU ja „relvavennad“ 312

Sõjaväeluure organisatsioon Nõukogude Liidu sooja tiiva alla sattunud riikides ning kaadrite väljaõpe neile riikidele. – Turusuhted sotsialistlikus laagris: miks idabloki riikide luured töötasid meelsasti Nõukogude Liidu heaks ja isegi konkureerisid Nõukogude sõjaväeluurega.

25. peatükk. Kuidas hindas GRU luurajate töö kvaliteeti. 317

Luurematerjalide kolm kategooriat ja nende töötlemise eripärad. – Informatiivsed ja operatiivsed šifreeritud teated. – Šifreeritud teadete töötlemine Informatsiooni komandopunktis. – Viietasandiline ettekannete süsteem kui residentuuride, teabehanke ohvitseride ja nende agentide töö tulemuste hinnangu alus. – Töö informatsiooniga avalikest allikatest. – Dokumentaalsete kinnituste hädavajalikkusest. – „Terviklik tehnoloogia“: tehnilise dokumentatsiooni ja näidiste väärtusest Prantsuse juhitava tankitõrjeraketi Nord SS.10 projekti kopeerimise näitel. – Hangitud dokumentide ja näidiste saatmine Nõukogude Liitu ja nende töötlemine. – Pitšuzka, tsennjak, ovetška: hangitud materjalide hinnangu süsteem GRU töötlevates valitsustes. – Luureinformatsiooni töötlemise põhimõtted. Varem kehtestatud reeglitest leitud erandite kontrollimise mehhanism ja kaitse desinformatsiooni ja provokaatorite eest.

26. peatükk. Vastuluure. 338

Luuretoõ eripärad erinevates maailma riikides. – Hiina ja Jaapan: põrgu ja paradiis luurajale. – Riigid nõrga ja tugeva vastuluurežiiimiga. – Vastase vastuluurele vastutegevuse

kuldreegel. – Isiklik elu ööpäevaringse pealtkuulamise tingimustes. – Välisvaatlus ja selle erinevad liigid. Kontrollimise marsruudid. Vastujälgimine. – Peibutised luureohvitseridele ja agentidele. – Sissekukkumine ja selle lokaliseerimine. – „Pole kinni püütud – pole varas“: luuretöö spetsiifika pideva jälgimise all. – Kas lääneriigid võisid edukalt ja süsteemselt vastu seista Nõukogude sõjaväeluurele? Tüüpilised eksitused ja võimalikud tegevusstsenaariumid.

27. peatükk. Suur sõjaväeluuraja seltsimees Stalin. 358

Miks 1942. aasta oktoobrist tegutsesid Nõukogude Liidus üheaegselt kolm sõjalis-strateegilist luureorganisatsiooni. – Stalin võtab endale kõigi ülesannete täitmise sõjalis-strateegilise luure alal, mis pole otseselt seotud sõjaga Saksamaa ja selle Euroopa liitlaste vastu. – Suure põrandaaluse töö kogemusega pragmaatik-professionaal korraarmastaja-dile tandi vastu: kuidas Stalin ja Hitler suhtusid sõjaväeluuresse ja selle tumedatesse asjadesse. – Riigipanga konvoile tehtud röövkallaletungist Tiflisis kuni grandioossete luureoperatsioonideni Teherani ja Jalta konverentsidel: Stalin kui kõrgeima klassi sõjaväeluuraja.

28. peatükk. Onu Petja. 377

28-aastaselt raskepommitaja TB-3 komandör, 33-aastaselt kindralmajor ja Edelarinde SMERŠ-i ülem: Pjotr Ivanovitš Ivašutini lühibiograafia. – Puhtavereline tšekist sõjaväeluure eesotsas: miks KGB esimehe esimene asetäitja Ivašutin määrati GRU ülemaks ja oli sel ametikohal pisut vähem kui veerand sajandit Hruštšovi, Brežnevi, Andropovi, Tšernenko ja Gorbatšovi ajal.

29. peatükk. Uued ajad. 384

Luure võimaluste radikaalne laienemine seoses uute tehnoloogiate ilmumise ja viimaste aastakümnete geopoliitiliste muutustega. – Luure muudab oma nägu, luurefunktsioonid lähevad erakompaniidele. – Tänapäeval ei mõõdeta riigi võimsust mitte selle territooriumi suuruse, elanikkonna ar-

vukuse, kasulike maavarade varude või industriaalse võimsusega, vaid see sõltub vajaliku informatsiooni omamisest. – Inimkonna intellektuaalne võimsus kasvab tormiliselt: uue aastatuhande probleemid ja väljakutsed. – Tänapäevase haridussüsteemi puudused. – Tahad inimesi endaga kaasa tõmmata – rõhu nende tunnetele.

30. peatükk. Spetsnazi üksuste struktuur ja ülesanded. 390

Spetsiaalsete diversiooni-allüksuste loomine NSV Liidus vastase tuumarelva ja selle kohaletoimetamise vahendite otsinguks ja hävitamiseks, vastukaaluks tuumarelva loomisele USA-s. Terminid SpN ja spetsnaz, nende päritolu ja kasutamine. – 46 spetsnazi üksikroodu loomine NSV Liidus 1950. aastaks. Spetsnazi üksikroodu koosseis 1970. aastate esimesel poolel. – Diversiooniüksuste võimsuse tugevdamine 1957. aastal: viie spetsnazi üksikpataljoni formeerimine, nende koosseis ja relvastus. Spetsnazi kümne brigaadi loomine 1962. aastal ja nende koosseis. – Miks spetsnazi üksikpataljone hakati nimetama üksiksalkadeks. – Kõige salajasem allüksus: staabirood spetsnazi brigaadi koosseisus, selle koosseis ja ülesanded. – Spetsnazi üksuste ja koondiste sihtmärgid ja ülesanded. – NSV Liidu relvajõudude spetsnazi üksuste üldine struktuur ja koosseis: 23-30 tuhat esmaklassilist diversanti rahu ajal ja 4-5 korda rohkem mobilisatsiooni tulemusel. – Kantavad tuumalaengud spetsnazi üksuste relvastuses. Spetsnazi üksused kui alternatiivne vahend tuumarelva kohaletoimetamiseks, millest polnud kombeks rääkida.

31. peatükk. Spetsnazi agentuur. 412

Spetsnazi luurepunkt ja selle ülesanded spetsnazi võitlus-agentuuri värbamisel ja väljaõppel. – Spetsnazi agentide ülesanded. – Reidilkäijad, nende valik, väljaõpe ja ülesanded. – Spetsnazi „tukkuv“ või „uinunud“ agentuurvõrk: majaomanikud, õhkijad, vaatlejad.

32. peatükk. Spetsnazi üksuste taktika. 420

Vastase territooriumile tungimise meetodid. – Tuhandete diversantide toimetamine ja väljaheitmine vastase sügavasse tagalasse. – Võimalike diversioonide näited vastase objektide vastu. – Vangide võtmine ja ülekuulamine. – Spetsnazi üksuste maandumine Praha Ruzyne lennuväljal 21. augustil 1968. aastal Varssavi lepingu riikide vägede sissetungi raames Tšehhoslovakkiasse, kui vastase tähtsa strateegilise objekti hõivamise operatsiooni näide. – „GRU-s on kõik olemas – kõik, peale südametunnistuse“.

Lisa. Soovitused algajale. 430

Kõige tähtsamad psühholoogilised baasvõtted ja juhtnöörid luuraja suurest arsenalist, mis tuleb omandada esmajärjekorras ning täiustada neid harjumuste ja isegi instinktide tasemele, et hiljem jõuda meisterlikkuseni töös agentuuriga.

EESSÕNA

Miks USA-l pole välisluuret

1

Ma ei hakka kedagi veenma selles, et Venemaa on elevantide kodumaa*. Selle kohta võib olla erinevaid arvamusi. Kuid ma tean kindlalt, et Venemaa on välisluure kodumaa. Siin eriarvamusi olla ei saa. Vaatame kullipilguga ülemaailmse kurnitegevuse peamist bastioni ja esitame küsimuse: kas Ameerika Ühendriikidel on välisluure?

Kõik teavad, et USA-l ei ole välisluuret. Vähemalt nüüdisajal.

Ning mitte ühelgi maailma riigil, mida võib, isegi läbi häda, pidada normaalseks, ei ole välisluuret. Sellist teenistust ei ole Prantsusmaal, Kreekal, Soomel ega Kanadal. Ma uurisin spetsiaalselt: kas Suurbritannial, James Bondi kodumaal, on välisluure? Sain vaieldamatu vastuse: välisluuret Suurbritannial ei ole, pole kunagi olnud ning andku Jumal, et ei tule kunagi.

---

* Väljend „NSV Liit on elevantide kodumaa“ oli irooniline fraas nõukogude aja anekdootides, milles naerdi välja teaduslike avastuste moonutamist poliitilistel eesmärkidel à la Venemaa on raadio või Venemaa on lennunduse kodumaa. *Inglased: „Elevantide tööstuslik kasutamine“, prantslane – „Elevantide seksuaalelu“, sakslane – „Elevandid – tankide eellased“, nõukogude koolilaps – „NSV Liit – elevantide kodumaa“.* – Tõlkija märkus.

Peab ütleva, et ka Venemaal polnud kuni XX sajandini välisluuret. Vene riik sai täielikult hakkama ilma välisluureta. Välisluure mõtlesid välja bolševikud peagi pärast seda, kui nad võimu haarasid. Nad mõtlesid üldse välja palju seesugust, mida ei ole kusagil maailmas, mida keegi teine polnud suutnud välja mõelda. Kolhoosid, politrukid, suletud eripoed ja erivarustussüsteem, parteikomiteed, rändpunalipud, teadvalt valed näidud ametlikus statistikas, normipäevad, välisluure – kõik see on meie eriline, kodumaine, omanäoline, kodukootud. Kui rääkida välismaalasele kolhoosidest või välisluurest, suudab ta vaevu meid mõista. See on kuidagi liiga eksootiline, arusaamatu ja ebatavaline.

Võib vastu vaielda, et me pole maailmas üksi seesugused, et on või on olnud riike, millel on või oli nagu meilgi välisluure. See on tõepoolest nii, kuid sel juhul on kõne all vaid need riigid või režiimid, mille oleme meie loonud oma standardite järgi, meie eeskujul ja moel, meie tääkide najal, meie paljumiljardiliste rahasüstide, meie tankiroomikute rahustava lõgina saatel.

Vabatahtlikult, ilma meie surveta ei oleks normaalses riigis keegi välisluuret looma hakanud. Ent kui see loodigi sunniviisiliselt ja meie vennalikul soovitusel, ei elanud see ikkagi kaua. Kui allutatud riigid rebisid lahti Moskva sooja tiiva alt, kui said vabaks, likvideerisid nad esimese asjana kolhoosid, parteikomiteed ja välisluure. Otsustage ise: Poolas, Tšehhis, Ungaris ei ole enam välisluuret. Aga oli ju. Kuid enam ei tule: aitab küll.

Siin on näited veel lähemalt: Eesti, Läti, Leedu – pole ei kolhoose, parteikomiteesid ega välisluuret!

2

Kui kellelgi maailmas ei ole välisluuret vaja, miks oli seda vaja Nõukogude Liidul?

Et seda mõista, läheme tagasi lätete juurde.

Mis on luure? Luure – see on vaenlase kohta andmete hankimine ja töötlemine. Luure on igal end austaval riigil. Ent kellelgi pole